Дата _____

Клас _____

Урок 90. **НЕОЗНАЧЕНА ФОРМА ДІЄСЛОВА**

Мета: вчити учнів упізнавати на слух та в письмових текстах неозначену форму дієслова; розвивати пам'ять, мислення, увагу; виховувати старанність, наполегливість у навчанні.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ (*див. додатковий матеріал до уроку на с. 3*)

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ Й МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні на уроці ви дізнаєтеся, що означає поняття «неозначена форма дієслова», на які питання вона відповідає і як інакше називається.

IV. СПРИЙМАННЯ Й УСВІДОМЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Спостереження за мовним матеріалом

— Прочитайте текст.

Школа — святиня і надія народу. У школі навчають не тільки читати, писати, рахувати, мислити, пізнавати навколишній світ. У школі вчать жити.

— Відшукайте в тексті дієслова. Спробуйте визначити час дії.

— Не можете? Так, це зробити неможливо!

Запам'ятайте!

Слова *читати, писати, рахувати, мислити, пізнавати, жити* — це неозначена форма дієслова. Її ще називають *початковою формою дієслова*. Дієслова в неозначеній формі відповідають на питання *що робити? що зробити?* та мають у кінці *-ти* або *-тися*, рідше — *-ть*, *-ться*, це закінчення дієслів.

2. Складання опорної таблиці

Неозначена форма — незмінна форма дієслова
Що робити? Що зробити?
Не вказує на: • час; • число; • рід і особу; • кількість виконавців дії

3. Робота за підручником (*вправи 323–325, с. 142–143*)

4. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАНЬ

1. Колективна робота

— Від поданих дієслів утворіть неозначену форму, виділіть суфікси.

Готується, знають, слухатиме, прибіг, занесла, напишу, тримаю, думають, працюєш, варила.

2. Робота в парах

— Замініть подані словосполучення дієсловами в неозначеній формі та запишіть їх.

Говорити пошепки. Робити ремонт. Давати дозвіл. Давати пораду. Стати друзями.

3. Гра «Утвори пару»

— До слів лівого стовпчика доберіть слова з правого так, щоб утворилися словосполучення.

вчити	лист
натюрморт	малювати
читати	знання
книжка	добувати
писати	правило

4. Робота в групах

— Прочитайте пари слів.

Затриматися — застряти
вчити — зубрити
жалітися — плакатися
просити — клянчити
лежати — валятися
витратити — розбазарити
пояснити — розжувати

— Чи можна сказати, що ці дієслова стоять у неозначеній формі? Обґрунтуйте свою думку.

— Що ще ви можете сказати про ці слова?

— Які слова можна назвати синонімами?

— Які з поданих дієслів-синонімів не лише означають дію, але й виражають наше ставлення до неї?

— Складіть і запишіть два речення з однією парою дієслів-синонімів.

5. Гра «Ланцюжок»

— Поставте дієслова в неозначену форму.

Живемо, вчить, іду, виконаєш, садить, майструє, стругав, відгадала, знайшов, виконав, малювала, вітаєшся, слухає, розрубав, допоміг, чистить, полетіли, мовчить, написав, розмовляла.

6. Поетична хвилинка

— Знайдіть у загадках дієслова, вжиті в неозначеній формі.

- Хлопчику-хлоп'ятку,
  Одгадай загадку:
  Бачити — не бачить,
  Чути — не чує,
  Мовчки говорить,
  Добре мудрує.
- Він нам, як мама, дорогий,
  Він хоче нас навчити
  Любити край чудовий свій.
  Це мудрий наш…

VI. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

Гра «Незакінчене речення»

- Дієсловом називається… (*частина мови, що означає дію предмета і відповідає на питання що робити? що робив? що робитиме?*).
- Початковою формою дієслова є… (*неозначена форма дієслова*).
- *-ти*, *-ть* у кінці дієслова називають… (*закінченням*).
- Найчастіше дієслово в реченні зв'язане з… (*іменником*).
- У реченні дієслово виступає… (*присудком*).

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Вправа 326 (*с. 143*); вивчити правило (*с. 142*).

ДОДАТКОВИЙ МАТЕРІАЛ ДО УРОКУ

1. Перевірка домашнього завдання (*вправа 322*)

2. Робота над прислів'ями

— Прочитайте, поясніть зміст. Поставте дієслова, подані в дужках, у потрібній за змістом формі.

1) Одна бджола мало меду (*наносити*). 2) (*Наговорити*) цілу гору, а (*зробити*) з макове зерно. 3) Ноги (*носити*), а руки (*годувати*). 4) У кого руки (*працювати*), у того рот (*їсти*).

3. Каліграфічна хвилинка

Вч ор чо ра вчора

— Відтворіть вірш, уставивши слово *вчора*.

… квітки, а нині —
Жовтий лист на билині,
… було так гарно,
Нині зимно і хмарно.

Б. Лепкий

4. Словникова робота

Гра «Шифрувальники»

А	В	Т	О	М	О	Б	І	Л	Ь
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3 4 5 — 9 6 3 4
1 3 4 5 — 7 8 9 10
5 8 9 10 — 3 1 5
2 8 9 — 2 3 4 5 1